

MEDITÁCIÓ

Bóna Zoltán

A föld az Istené

Textus 1Móz 31,22-54

Otto von Bismarcknak tulajdonítják azt a mondást, hogy *egy országot nem lehet a „Hegyi beszéd” alapján kormányozni*. Ezzel a kijelentéssel a neoliberais szekularizáció dominanciájának kontextusában részben egyetérthetünk, anélkül, hogy belemennénk a theokrácia kálvini, vatikáni, vagy muszlim értelmezésébe. Általános konszenzus van abban is, hogy nincsen vallásos, biblikus vagy keresztény politika. Ugyanakkor a politikusok aktivitása mögött jó esetben van valamiféle világnézet, moralitás, spiritualitás, értékrend, amely biblikus, sőt evangéliumi gyökerű és tartalmú is lehet. A fönti két megállapítás egyrészt azt üzeni, hogy a Trianoni Diktátumnak az értékelése nem a bevezető meditáció feladata. Másrészt pedig annak lehetőségét nyitja meg, hogy a politikai döntések mögött keressük a politikus elvi motivációját, értékrendjét, különösen is, ha a döntés az ún. konstantinuszi keresztény kor Európájában született.

E bevezetővel jutunk a mai, az idei június 4-i Igénkhez, amely egy ismert családtörténet egyik nagy fölvonásának záróakkordjaiban jelenik meg. Jákob immáron két évtizede szolgálja nagybátyját. Úgy érzi, sokat kellett nyelnie, sok igazságtalanságot, csalást kellett elszenvednie amiatt, hogy Lábán újra és újra látványos vagy hétköznapi helyzetekben szegte meg ígéretét, rúgta föl tisztes alkujukat. Így lett a hét év szolgálatból immáron húsz, miközben Jákob gyermekei, Lábán unokái fölcseperedtek, Jákob pedig azt mondta elég volt. Jussát és családját fölpakolta és hazaindult. Lábán bizonyára sértettségből, de lányai és unokái iránti szeretetből is utána eredt. Megvolt mind a kettőnek a vérző sebzettsége és vaskos (ön)igazságérzete. *A történet központi üzenete pedig az, hogy Isten előtt ezeket félretették és megbékéltek. A történet happy end-es. Egy húsz éves családi belviszály, feszültség, konfliktus oldódott meg az Isten színe előtt. Isten színe előtt, mert mindketten az igazuk tudatában voltak, amiből most sem engedtek, továbbá mindketten a másik legyőzhetőségének a tudatában is. Mégsem érveltek, mégsem harcoltak. A döntő lépés a békeesség irányába tehát nem belátásukból, hanem Ábrahám Istenére való hivatkozásból fakadt még a szövetségbe nem tartozó Lábán részéről is. S, hogy miért nem tud minden generációs, nemzeti, nemzetiségi, politikai és*

gazdasági konfliktus, feszültség így megoldódni? – kérdésre bizonyára az ember önérdekén túllépni, Isten akaratát keresni nem akaró, nem tudó gyarlósága a válasz. Lábán és Jákob a történetben eljutott a maguk érdekén fölülemelkedő, mindent megoldó lépésre.

Két évtizedes vitájuk kapcsán azt is ki kell mondanunk, hogy ennek tárgya nem lehetett a föld. A teremtés jogán minden, különösképpen is a föld, akár planéta, akár termőföld, akár ország értelemben az Úré. Az úgynevezett kultúrparancsban nem a földet bízta az emberre, hanem a földnek a művelését és a termését. S ez reflektálódik Jákob és Lábán vagyonsvitájában is. Szóba sem kerül a föld. Lábán is él az Úr földjének egy darabján és szedi annak hasznát. Jákob ebben egy darabig osztozik, aztán a haszonnal visszatérhet „atyái földjére”, ahol a föld primer módon szintén az Istené. A Szentírásban a földdel az Úr gazdálkodik. Adhatja ennek, ígérheti annak, de a tulajdonos Ő maga marad. Ezt erősítik meg a zsoltárok, a próféták, s egy megfontolandó novella Török Sophie tollából: A föld az Istené (Nyugat 1926/18). Így végződik: „... *De a Kertész már kiment a kertből, otthagya kapát és gyomot, lecsüggesztve fejét, mintha maga is töke volna, tele súlyos gyümölcscsel. S többé nem látták, csak a szilvafa emlékezett, hogy egyszer alkonyat felé kapa nélkül jött, és nem csinált semmit, csak megszimogatta a konkoly fejét, mely már ekkor szárazon lengett, rég elröpítve haszontalan magvait. S nemsokára új Kertész jött, fiatal, füttyörésző legény, aki jókedvvel és süketen ölt. S késő ősszel, mikor már üresen s felásva pihent a föld, várva a téli halálos álmot, az öreg lombját-hullatát szilvafa látta maga alatt ülni az új Kertészt fiatal szeretőjével, s hallotta amint beszélgettek. – Az öreg Kertész? Az bizony meghibbant. Az uraság kidobta, mert nem akart gyomlálni. Merthogy a föld az Istené, s a gazdák is az Ő akaratából élnek.*”

A novella befejező része furcsán abszolutizálja a teremtői szuverenitást, ugyanakkor nagyon helyesen relativizálja az ember felelősségét. Mert Jézustól is tudjuk, hogy bár a konkolyt ki kell tépni, de nem idő előtt, és nem elvakult indulattal közben a búzát is tépdesve, hanem akkor, amikor már nyilvánvaló, és azok által, akik ehhez értenek!

A történelem Urába vetett hittel szemléljük a történelmet, de ebből nem következik, hogy világosan látjuk, hogy az Isten földjéért: országokért, hegyekért, völgyekért civakodó, egymást pusztító emberek mikor melyikének az oldalán áll az Úr. Mert azt is tudjuk, hogy inváziók lehetnek büntetések az Úr kezében: Izrael hűtlenségére a babilóniaiak vagy az asszírok voltak a Gondviselő korrekciós eszközei. E meditáció keretében nem kívánunk isteni akaratot fölfedezni a Trianoni diktátum egyik elemében sem, de a textusunk alapján megkérdezzük, hogy a döntéshozás folyamatában legitim módon fölmerültek-e teológiai szempontok, miként az Lábán és Jákob esetében megtörtént, ahol az Úr akarata központi szempont volt és perdöntő a vitában. A sajnálatosan markáns válasz az, hogy nem, mert:

- textusunkkal ellentétben, úgy rajzolták a térképet, mintha a föld az övék lenne;
- nem a biblikus szövetség, hanem a megtorlás kategóriájában fosztottak és osztottak;
- a kedvezményezettek a bosszú és a nyereszkeskedés méltatlan örömeivel fogadták a (rag)adományt;
- talán a vesztesek részéről is elmaradt a méltó, őszinte és önvizsgáló bűnbánat;

Trianonban ez a fajta teológiai mérlegelés föl sem merült. S ennek következménye nem csak a térképrajzolásban nyilvánult meg, hanem az azóta eltelt száz esztendő mindennapjaiban társadalmi igazságtalanságokban, tényyszerű diszkriminációban, nem beszélve a II. világháború európai ős-okáról, amely szintén Trianonban keresendő.

Jákob 20 évig bírta a számára idegen földön és hazaindult. A hazájukból el nem mozdult, de új határainkon kívül került magyar testvéreink 100 éve hordják nehézségeiket, de nem mehetnek a hazájukba, mert az a szülőföldjük/hazájuk, ahol hűségesen eddig kitartottak. Jákob 20 év alatt akkumulálódott sebeit titkos távozásával tudta orvosolni. Ez a megoldás nem járható a magyarjaink és a többségi nemzet között felgyülemlett prekoncepciók, koncepciók, megkövült sérelmek orvoslására. Jákobék ezek miatt el sem búcsúztak, de az Isten előtti kölcsönös alázat odavezetett, hogy az Úr indítására az egymástól elváló család tagjai végül csókkal búcsúztak. Sőt követ állítottak, megesküdve, hogy rossz szándékkal e kő mellett egymás felé egy lépést sem tesznek. A trianoni drámának ilyen aktusa sajnos távolinak tűnik.

De bátor hitünk talán elmerészkedhet odáig, hogy a centenárium olyan köveket is terem, amelyek a Trianonban hiányzó spirituális, teológiai, krisztusi szempontokra irányítják minden országban az ott élő magyar és nem magyar keresztyének figyelmét olyan eltökélten, hogy nem csak az ezer- és száz-éves tapasztalatok, hanem sub specie aeternitatis, az örökkévaló kegyelem tapasztalása alapján is tudnak egymásra tekinteni és így együtt élni. *Ámen.*

Ravasz László: Gondolatok

Mi most, magyarok, a szomorúságnak rettentő napjait éljük. Jaj nekünk, ha a világ szerinti megbánás pusztulást szerző útján járunk! Nekünk akarnunk és áldanunk kell ezt a próbát. Nem ügyvédekre, nem kifogásokra van szükségünk, hanem Istenre. Ma úgy járjon minden magyar, mint aki a múlt vétkeiért, a jövő váltságáért szenved. Bűnbánó nemzetek: megújuló nemzetek; mátyr nemzetek: győzelmes nemzetek.

(*Ravasz László: Gondolatok. Budapest, 1921. 148.*)